TASDIQLAYMAN
Zarmed universiteti rektori
_____ A.D.Daletov
_____ _____

ZARMED UNIVERSITETI

OpenAlex xalqaro ilmiy ma'lumotlar bazasidan foydalanish bo'yicha

YO'RIQNOMA

Tavsiya etiladigan foydalanuvchilar: *professor-o'qituvchilar, ilmiy izlanuvchilar, magistrantlar va talabalar.*

Samarqand

Kirish: OpenAlex xalqaro ilmiy ma’lumotlar bazasidan samarali foydalanish, ilmiy maqolalarni izlash, universitet olimlarining nashrlarini aniqlash, iqtiboslar haqidagi ma’lumotlarni o‘rganish va ilmiy-tadqiqotlar uchun adabiyotlar to‘plash tartibini belgilashdan iborat.

1. OpenAlex bazasi haqida umumiy ma’lumot

OpenAlex — dunyo bo‘yicha ilmiy maqolalar, kitoblar, konferensiya materiallari, mualliflar, ilmiy tashkilotlar, jurnallar va ular o‘rtasidagi iqtibos aloqalari haqidagi ma’lumotlarni birlashtiruvchi ochiq ilmiy katalog.

OpenAlex orqali quyidagi ishlarni bajarish mumkin:

- xalqaro ilmiy adabiyotlarni izlash;
- muayyan mavzudagi maqolalarni topish;
- maqolaning muallifi, nashr yili, jurnali va DOI raqamini aniqlash;
- maqolaga berilgan iqtiboslar sonini ko‘rish;
- ochiq kirishdagi maqolalarni ajratish;
- muallif yoki ilmiy tashkilotga tegishli nashrlarni qidirish;
- universitetning ilmiy nashrlari bo‘yicha tahlil uchun ma’lumotlar to‘plash.

Rasmiy veb-sayt: https://openalex.org/

OpenAlex ko‘plab boshqa ajoyib loyihalardan ma’lumotlarni yig‘adi va ularni yagona standartga keltiradi.

Foydalaniladigan eng muhim ikkita ma’lumot manbasi — **MAG** (Microsoft Academic Graph) va **Crossref**.

Boshqa muhim ma’lumot manbalari quyidagilardan iborat:

- ORCID — tadqiqotchilarni identifikatsiya qilish tizimi.
- ROR — ilmiy tashkilotlar va muassasalarni identifikatsiya qilish reyestri.
- DOAJ — ochiq kirishdagi ilmiy jurnallar katalogi.
- Unpaywall — ilmiy maqolalarning bepul va qonuniy to‘liq matnlarini topish xizmati.
- PubMed — tibbiyot va biotibbiyot sohasidagi ilmiy adabiyotlar bazasi.
- PubMed Central (PMC) — biotibbiyotga oid to‘liq matnli ilmiy maqolalar arxivi.
- ISSN xalqaro markazi — davriy nashrlarning xalqaro standart raqamlarini boshqaruvchi tashkilot.
- Mavzuga ixtisoslashgan va institutsional repozitoriylar — arXivdan Zenodogacha bo‘lgan va ular orasidagi boshqa ko‘plab ilmiy materiallar saqlanadigan elektron arxivlar.

Foydalanish narxi: bepul.

2. Bazaga kirish tartibi

1. Internet brauzerida https://openalex.org/ manzilini oching.
2. Bosh sahifadagi qidiruv maydonidan foydalaning.

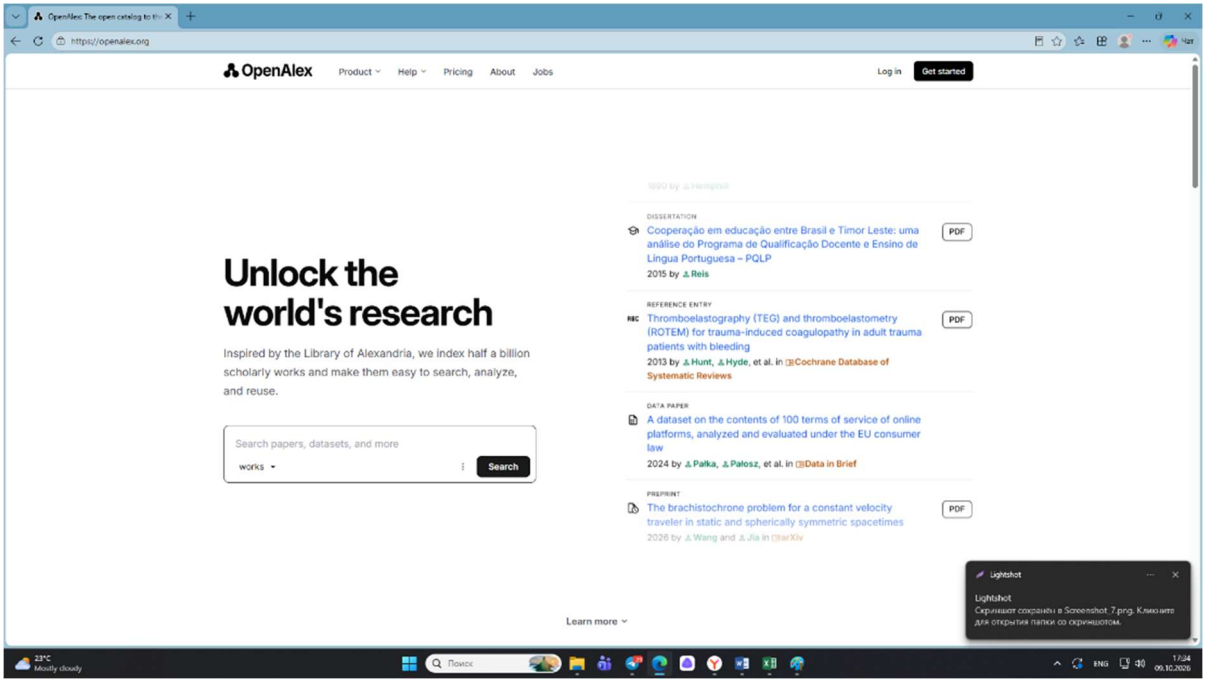

3. Qidirilayotgan ma’lumot turiga qarab maqola, muallif, tashkilot yoki jurnalni izlang.
4. Natijalarni ko‘rib chiqing va kerakli yozuvni oching.
5. Ma’lumotlarni tadqiqot mavzusi, muallif, nashr yili va boshqa mezonlar bo‘yicha tekshiring.

3. Ilmiy maqolalarni izlash

Maqolalarni ingliz tilidagi kalit so‘zlar yordamida qidirish tavsiya etiladi.

Misol uchun, tibbiyot yo‘nalishida:

- *artificial intelligence in medicine;*
- *cardiovascular diseases;*
- *public health;*
- *clinical research.*

Pedagogika yo‘nalishida:

- *digital education;*
- *medical education;*
- *innovative teaching methods.*

Iqtisodiyot yo‘nalishida:

- *digital economy;*
- *economic development;*

- *healthcare management*.

Qidiruv natijalarida maqola sarlavhasi, mualliflar, nashr yili, nashr manbasi va iqtiboslar sonini tekshiring. To‘liq matn mavjud bo‘lsa, maqolaning tegishli manbasiga o‘ting.

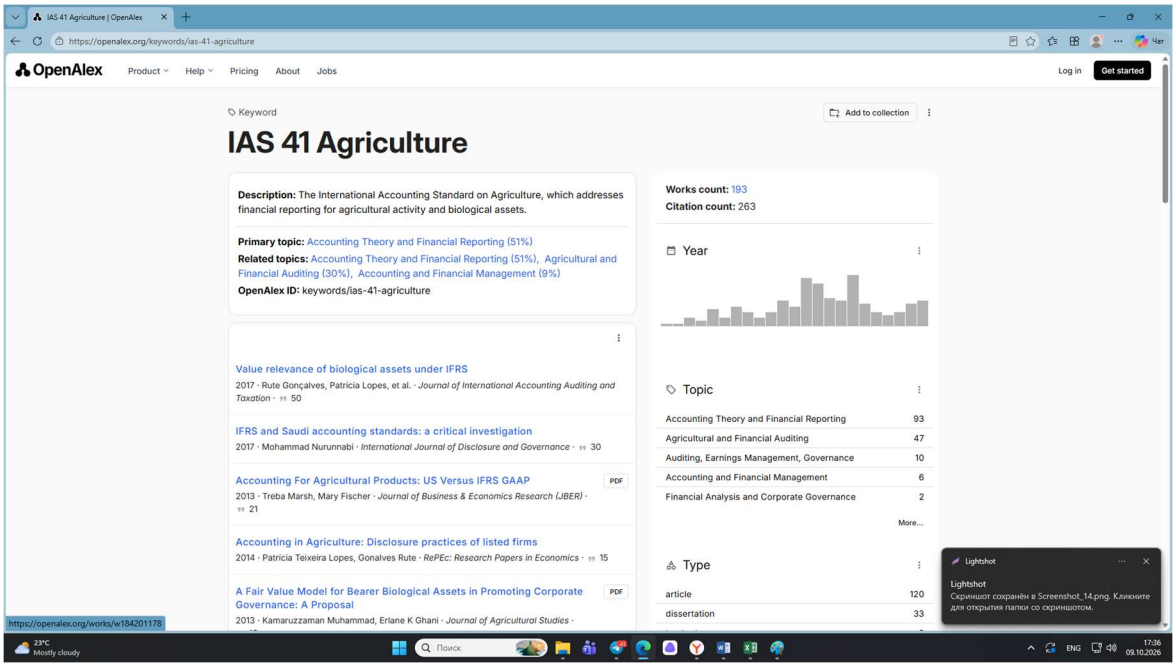

4. Qidiruv natijalarini filtrlash

OpenAlex natijalarni aniqlashtirish uchun turli filtrlarni qo‘llash imkoniyatini beradi.

Filtr	**Foydalanish maqsadi**
Publication year	Maqolaning nashr yilini tanlash
Open access	Ochiq kirishdagi maqolalarni ajratish
Type	Maqola, kitob yoki boshqa material turini tanlash
Author	Muayyan muallifning ishlarini qidirish
Institution	Tashkilotga bog‘langan nashrlarni topish
Citation count	Iqtiboslar soni bo‘yicha natijalarni saralash

Filtrlarning mavjudligi va nomlanishi interfeys versiyasiga qarab farqlanishi mumkin.

5. ZARMED universiteti olimlarining nashrlarini qidirish

Universitetning ilmiy faoliyatini o‘rganishda tashkilot profilidan foydalanish mumkin.

1. OpenAlex saytida tashkilotlar qidiruviga o‘ting.
2. Qidiruv maydoniga “ZARMED University” nomini kiriting.
3. Muqobil nomlarni ham tekshiring: “Zarmed University”, “Zarmed University Samarkand” va boshqa rasmiy nom variantlari.
4. Natijalardan universitetga tegishli ekanligi tasdiqlangan tashkilot profilini tanlang.
5. Profil mavjud bo‘lsa, uning nashrlari, mualliflari va ilmiy faoliyatiga oid ma’lumotlarni ko‘rib chiqing.

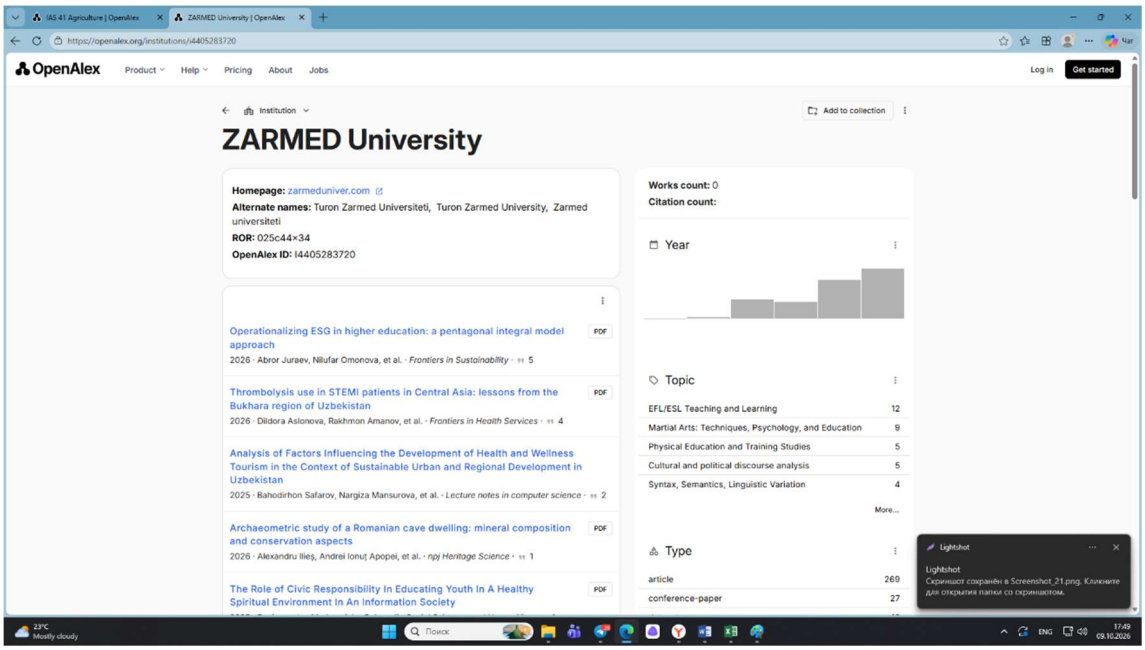

6. Muallif profilini tekshirish

Muayyan professor-o‘qituvchi yoki tadqiqotchining ilmiy ishlarini qidirishda quyidagi ma’lumotlardan foydalaning:

- ism va familiya;
- ismning xalqaro yozilish variantlari;
- ORCID identifikatori;
- ilmiy maqolalarning nomlari;
- universitet yoki boshqa ilmiy tashkilot nomi.

Muallif profilida nashrlar soni, iqtiboslar soni va boshqa ko‘rsatkichlar mavjud bo‘lsa, ularni boshqa ishonchli manbalar bilan solishtiring.

7. Iqtiboslar sonini aniqlash

Iqtiboslar soni ilmiy ishning boshqa nashrlarda qanchalik ko‘p tilga olinganini ko‘rsatadi. Biroq bu ko‘rsatkichning o‘zi maqolaning ilmiy sifatini to‘liq belgilamaydi.

Iqtiboslar sonini tahlil qilishda quyidagilarga e’tibor bering:

- maqolaning nashr etilgan yili;
- tadqiqot sohasi;
- maqolaning turi;
- iqtiboslar ma’lumotlarining qamrovi;
- ma’lumotlar oxirgi marta qachon yangilangani.

8. Ochiq kirishdagi maqolalarni topish

Bepul o‘qish mumkin bo‘lgan maqolalarni izlash uchun OpenAlexning Open Access imkoniyatlaridan foydalaning.

1. Kerakli mavzuni qidiring.
2. Ochiq kirish filtrini tanlang.
3. Maqolaning bibliografik ma’lumotlarini tekshiring.
4. Nashriyot yoki institutsional repozitoriydagi to‘liq matn havolasini oching.
5. Maqoladan foydalanish litsenziyasi va mualliflik huquqi shartlarini tekshiring.

Ochiq kirishdagi maqola ham mualliflik huquqi bilan himoyalangan bo‘lishi mumkin. Uni qayta tarqatish yoki boshqa maqsadlarda ishlatishdan oldin tegishli litsenziyani tekshirish zarur.

9. Maqola va jurnal ma’lumotlarini tekshirish

Ilmiy ishga manba kiritishdan oldin quyidagi ma’lumotlarni tekshiring:

- maqolaning to‘liq nomi;
- mualliflarning ismlari;
- jurnal yoki konferensiya nomi;
- nashr yili;
- jild, son va sahifalar;
- DOI raqami (DOI raqamini https://doi.org/ manzili orqali tekshirish mumkin);
- maqolaning to‘liq matniga havola.

OpenAlexda jurnal yoki maqola haqida ma’lumot mavjudligi uning Scopusda indekslanganligini isbotlamaydi.

10. Ilmiy tadqiqot uchun foydalanish tartibi

ZARMED universiteti tadqiqotchilariga quyidagi ish ketma-ketligi tavsiya etiladi:

1. Tadqiqot mavzusini aniq belgilash.
2. Ingliz tilida kalit so‘zlar va ularning sinonimlarini tayyorlash.
3. OpenAlexda dastlabki qidiruvni amalga oshirish.

4. Nashr yili, maqola turi va ochiq kirish filtrlarini qo‘llash.
5. Eng mos maqolalarning bibliografik ma’lumotlarini yig‘ish.
6. To‘liq matnlarni mavjud bo‘lsa o‘qish.
7. Maqolalarning DOI raqamlari va manbalarini tekshirish.
8. Manbalarni mavzular bo‘yicha guruhlash va ilmiy tahlil qilish.

OpenAlex ZARMED universiteti professor-o‘qituvchilari va tadqiqotchilariga ilmiy maqolalarni izlash, bibliografik ma’lumotlarni tekshirish, iqtiboslar haqida ma’lumot olish hamda universitetning ilmiy nashrlarini o‘rganishda yordam beradigan bepul platformadir.

Foydali havolalar:

- OpenAlex: https://openalex.org/
- OpenAlex yordam markazi: https://help.openalex.org/
- OpenAlex qidiruv bo‘yicha qo‘llanma: https://help.openalex.org/api/searching/
- OpenAlex filtrlar bo‘yicha qo‘llanma: https://help.openalex.org/api/filtering/

Ilmiy ishlar, innovatsiyalar va xalqaro hamkorlik bo’yicha prorektor **Z.H.Abdullayev**